

ZAPISI

USTANOVITEV »YUGOSLAV EMERGENCY COUNCIL« V NEW YORKU

Znano je, da je zgodovina slovenskega izseljenštva eno tistih področij, ki jim slovensko zgodovinopisje še precej dolguje. Ob tej ugotovitvi pa velja dodati, da so nekatera vprašanja slovenske izseljeniške zgodovine v primerjavi z drugimi doživela temeljitejšo obdelavo. V mislih imam predvsem zgodovinske razprave, ki prikazujejo zgodovino slovenskih izseljencev v ZDA in med drugim tudi njihov odnos do matične domovine v času druge svetovne vojne.¹

Pričujoči zapis naj bo skromen dodatek k prikazu dejavnosti slovenskih in drugih jugoslovanskih izseljencev v obdobju neposredno po napadu sil Osi na Jugoslavijo in pred začetkom oborožene vstaje. Gre, v luči sejnih zapisnikov, za kratko predstavitev delovanja organizacije »Yugoslav Emergency Council« v New Yorku od 14. aprila do 12. junija 1941. Njeno delovanje pomeni v mnogočem nadaljevanje akcij podobne organizacije »Defence Alliance for Yugoslavs in Italy«, ki so jo prav tako ustanovili v New Yorku jugoslovanski izseljenci leta 1935. Mnogo odbornikov te organizacije srečamo namreč kasneje v »Yugoslav Emergency Council«.²

Člani bodoče organizacije so se prvič sestali 14. aprila 1941 v newyorški kavarni »Balkan« z namenom organizirati odbor, ki bi imel za dolžnost delati v vseh smereh za pomoč napadeni rodni domovini Jugoslaviji. Udeležencev sestanka je bilo 35, vodil pa ga je R. F. Hlacha, ki so ga na tem sestanku tudi izvolili za predsednika odbora, vendar pa odboru še niso določili imena. Predsedniku so udeleženci sestanka nato pustili na voljo, da si sam izbere člane upravnega in izvršnega odbora.

Sestanka se je udeležil tudi odposlanec češkoslovaškega National Councila Jüraj J. Niznansky, udeleženci sestanka pa so sklenili, da se bodo Rayner Hlacha, Rudolf Trošt in Donko Curač 18. aprila udeležili seje češke organizacije, na kateri bodo razpravljali o čimprejšnjem sklicu masovnega zborovanja. Ob koncu seje so za potrebe novoustanovljenega odbora zbrali 14,10 \$, od katerih jih je 5 prispeval »starina« Anton Vilovich.

V odbor organizacije, ki so jo najprej poimenovali »Yugoslav Emergency Committee«, so poleg predsednika Hlache prišli še tajniki Mary Vidošič, ki je pisala zapiskne tako pri tej organizaciji kot pri že omenjeni »Defence Alliance«, Donko Curač in Marica Vlahovich, blagajnik Emil Blazevich ter Ilija Bratina, Ivan Mlinarich, Leo Zakrajšek, Jozo Markov, Rudolf Trošt, prof. Kobal, T. S. Dominis, V. S. Vlahovich, F. Marich, Vladimir Stupar, Giša Jovanovich in Raša Stefanovich.

Ceprav so ob koncu prve seje drugo napovedali za 28. april, so se v resnici sestali že 21. aprila. Seje se je spet udeležil zastopnik Čehov, tokrat Frank Balik. Sprejeli so predsednikov predlog, da se poimenujejo »Yugoslav Emergency Council«, po nekaterih manjših popravkih pa še tekst proglasa, s katerim naj bi se odbor predstavil jugoslovanskim izseljencem, predvsem tistim v bližnji okolici. Sprejeli so tudi sklep, da se bodo udeležili masovnega zborovanja, ki bo 2. maja 1941 v Češki Narodnoj Budovi (Češkem Narodnem domu) v New Yorku in ga bodo pripravili skupaj s Češkoslovaškim Narodnim Odborom. Za priprave tega zborovanja so v programski odbor izbrali V. S. Vlahovicha, prof. Kobala in Milorada Milovanovicha, v publicistični odbor pa R. F. Hlacha, Iva Moderčina, Rudolfa Trošta ter Emila Blazevicha. Sklenili so na naslednjo sejo pozvati vsa jugoslovanska izseljeniška društva, predsednik pa je prisotne opozoril, naj se udeležijo »Freedom Rallyja« 7. maja 1941 v Madison Square Gardenu ter pri tajnici Vidošičevi dvignejo ustrezne vstopnice.

V omenjenem proglasu je naglašeno, da je bilo »pod strašnim udarom sedanje tragedije v Jugoslaviji« nujno organizirati v New Yorku osrednje telo, ki bo začelo s koordinirano skupno akcijo v zvezi s sedanjim in bodočim položajem v Jugoslaviji in bo sestavljeno iz ameriških državljanov jugoslovanskega — hrvaškega, srbskega in slovenskega porekla. Pri tem delu naj bi člane »Yugoslav Emergency Councila« vodili dve temeljni misli: »globoka ljubezen do troimenskega jugoslovanskega naroda« ter ponos nad odločenostjo tega naroda, »da raje umre svoboden kot da živi kot suženj« ter kot druga »čvrsta vera v končno zmago demokracije, svobode in ljudske poštenosti«. Odbor poziva na sodelovanje vse organizacije in posameznike,

¹ O vprašanih raziskovanja slovenskega in jugoslovanskega izseljenštva ter o dosedanjih objavljenih delih piše dr. Matjaž Klemenčič v prispevku z okrogle mize Zgodovinopisje na Slovenskem danes, Zgodovinski časopis 41/1987, str. 164-166.

² Kseroskopije srbohrvaških zapisnikov obeh organizacij mi je leta 1982 posredoval takratni dopisnik Tanjuga v New Yorku Tadej Labernik.

ki se s temi mislimi strinjajo, ne glede na njihove siceršnje nazore. Naglašja tudi, da so v tem trenutku ameriški Jugoslovani, ki zdaj bolj kot kdaj prej čutijo vse ugodnosti, ki jim jih nudi druga, ameriška domovina, edina večja skupina Jugoslovanov, ki morejo svobodno govoriti in delovati v imenu svojih krvnih bratov v Evropi ter imajo zato »sveto dolžnost in veliko odgovornost«.

Odbor pozdravlja vsako slično hrvaško, srbsko ali slovensko organizacijo, ki je ali bo nastala v ZDA v skladu s tem ciljem; posebej »Hrvatsko Bratsko Zajednico«, ter vsem ponuja najiskrenejše sodelovanje. Poziva tudi, naj se vsi, združeni v »naši ljubezni do naših rasnih bratov v Starem Kraju« in s čvrsto vero v bodočnost njih in vsega demokratskega sveta, odresejo vsake malodušnosti ter začnejo skupno in neprekinjeno delati. Hkrati odbor poziva vse newyorške in, okoliške Jugoslovane, naj se udeležijo že omenjenega najavljenega zborovanja 2. 5. 1941 v prostorih Češke Narodne Budove.

Zborovanje 2. maja 1941 je bilo glavna tema sej odbora 28. aprila in 5. maja. Na prvi omenjeni seji so najprej sklenili poslati brzojavke s čestitkami organizacijam »Jugoslavenski Pomočni Odbor«, Slovenska sekcija v Chicagu, »Hrvatska Bratska Zajednica« v Pittsburgu in »Srpski Narodni Savez« v istem kraju zaradi njihovih akcij pomoči Jugoslaviji. Ostali del seje je bil posvečen pripravam na zborovanje oziroma »narodno manifestacijo«. Pozive na sodelovanje so poslali jugoslovanskemu, češkoslovaškemu, poljskemu, angleškemu in grškemu generalnemu konzulu, violinistu Zlatku Balokoviću, zgodovinarju s Princetonske univerze, prof. Johnu C. Adamsu, direktorju grškega radia Paulu Prodromedisu, Ludwiku Krzyzanowskemu ter župniku Norveške luteranske cerkve S. O. Sigmundu.

Odredili so odbor za sestavo resolucije, ki naj bi jo sprejeli na tej skupščini in poslali predstavnikom Kraljevine Jugoslavije v Washingtonu in New Yorku, predsedniku ZDA, Šefu State Departmenta, newyorškemu županu La Guardi, guvernerjema držav New York in New Jersey ter ameriškemu in jugoslovanskemu tisku. Louis Adamič je pismeno sporočil, da se ne more odzvati povabilu, da bi govoril na skupščini, podobno sta se opravičila župnik Petrič in Dorothy Thomson, ki je imela takrat govorniško turnejo po Kanadi. Ob koncu so za stroške pozdravnih telegramov, ki smo jih omenili v začetku seje, nabrali 4 \$.

Na že omenjeni seji 5. maja so najprej ugotovili, da je masovna skupščina 2. maja dosegla popolen moralni in povsem nepričakovan uspeh. Sprejeto resolucijo so razposlali na dogovorjena mesta, na skupščini pa so zbrali 87,20 \$, od katerih so jih 25 plačali za najemnino dvorane.

V resoluciji, ki so jo podpisali poleg Hlache in predsednika češkega Narodnega odbora Franka Baleka še Rudolph Trošt, Paul Prodromedis, Zlatko Baloković, John C. Adams, češkoslovaški generalni konzul v New Yorku Karel Hudec in srbski vojni veteran Borivoj Brkić, »zbrani ameriški državljani jugoslovanskega izvora v soglasju s zbranimi češkimi, poljskimi in drugimi ameriški prijatelji« izražajo svoje prepričanje, da bo samožrtvovanje in trpljenje jugoslovanskega naroda končno dokazalo, da je bilo pomemben prispevek h končni zmagi demokracije, svobode in za boljši jutrišnji svet. Ponovno so tudi naglasili svojo brezpogojno lojalnost do Združenih držav ter načel »demokracije, svobode in človeškega dostojanstva, ki so resnična duša naše dežele«, izjavili, da so pripravljeni sprejeti vsako žrtev, ki bi jo ta država lahko naložila svojim državljanom, da bi varovala ta načela. Ta popolna lojalnost do adoptivne domovine pa naj bi bila tudi najboljša pot za prispevek k osvoboditvi matične domovine in vsega sveta iz sedanjega pritiska, ki ogroža vse, za kar je vredno živeti. Udeleženci skupščine so nato poslali izraze spoštovanja »našemu velikemu predsedniku Franklinu Delanu Rooseveltu, ki ga je dobronljiva Previdnost v kritičnih časih dvignila na položaj svetovnega vodstva za stvar demokracije«.

»Yugoslav Emergency Council« je potem obravnaval načrte o svojem bodočem delu in naložil predsedniku Hlachi, da do naslednje seje pripravi neko vrsto programa, ta pa je pozval ostale prisotne, naj tudi sami posamezno pripravijo tak program, potem pa bodo na seji izbrali najprikladnejšega.

Na petem rednem sestanku »Yugoslav Emergency Councila« 13. maja 1941 ni bilo govora o tem programu, pač pa so razpravljali o načinu sprejema ob morebitnem prihodu članov jugoslovanske kraljevske vlade v ZDA, člani odbora pa so poročali o svoji udeležbi na banketu »Slavonic American Democratic Club of Queens« (Rudolf Trošt in Šime Dominis), na katerem pa naj bi vladala »žalostna, narodna atmosfera«, saj med številnimi govorniki ni bilo nikogar, ki bi imel za potrebno, da reče kakšno tolažilno besedo za osvoboditev potlačene domovine Jugoslavije ter svobodne Evrope in sveta. Člani odbora so poročilo sprejeli »z zgražanjem«. V drugačnem duhu naj bi potekala skupščina v Clevelandu, ki se je je udeležil Ivo Moderčin in kjer naj bi vladala med prisotnimi Hrvati, Srbi in Slovenci harmonija bratstva »pri delu za obnove in pomoči stare domovine«. Sklenjeno je bilo, tudi, naj bi stopili v stik z »American Friends of Yugoslavia« zaradi bodočega, po možnosti,

tesnega sodelovanja. Predsednik je, tudi imenoval odbor, v katerem sta bila poleg njega še Ivo Moderčin in Rudolf Trošt, ki naj bi pripravil načrt bodočega dela.

Šesti in sedmi sestanek »Yugoslav Emergency Councila« 22. in 29. maja 1941 sta bila v glavnem posvečena pripravi bodočih pravil. Predlog uvoda (preamble) teh pravil je že pred sejo sestavil zgoraj omenjeni ožji odbor. Pravila naj bi sprejeli na skupščini »Yugoslav Emergency Councila« (Y. E. C.) 2. junija povabljeni predstavniki raznih izseljeniških društev in posamezniki. Poseben poziv za udeležbo so sklenili poslati Franku Keržetu, ki zanj ugotavljajo, da ni samo vpliven med Slovenci in na splošno med jugoslovanskimi izseljenci, pač pa tudi narodnjak in pripravljen na delo. Člani odbora so predlagali, da se z dopisnicami vzpostavi stik z vsemi jugoslovanskimi izseljenci-posamezniki, za katere bi smatrali, da bi bili pripravljeni sodelovati v tem nacionalnem in humanitarnem gibanju ter da se obrnejo tudi na večje naselbine z jugoslovanskimi izseljenci (Chicago, Cleveland, Joliet) ter razložijo namene in cilje Y. E. C. Blagajnik Emil Blazevech je obvestil prisotne, da je v blagajni 57,51 \$.

Sedma seja je bila zadnja pred prvo skupščino Y. E. C., na njej je odbor sprejel uvod pravil, ki ga je sestavil Ivo Moderčin ter ostali del pravil, ki jih je ob pripombah ostalih pripravil Rudolf Trošt. Na seji sta bila poleg drugih tokrat prvič zakonca Krasna.

Prva skupščina »Yugoslav Emergency Council« 2. junija 1941 je pomenila preosnovno in razširitev delovanja te organizacije, zamišljene ne samo za širše področje New Yorka, pač pa po možnosti za vse ZDA in tudi Kanado. Potem ko je Ivo Moderčin prebral predlog pravil organizacije, ki so bila pripravljena v angleščini, se je oglasil v diskusiji M. Angjelinovich, ki ga do takrat v delu Y. E. C. ne zasledimo; ostro kritiziral »neuporabljanje našega materinega jezika« ter izrazil željo in zahtevo, »da nas bodo vodili ljudje delavskega razreda in ne kot se to vidi do sedaj sami intelektualci«. S. T. Dominis je komentiral izjavo jugoslovanske kraljevske vlade v izgnanstvu o predvideni federalni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev in bil mnenja, da je primerno, da dobi Y. E. C. podobno ime.

Po obeh posegih se je razvila ostra razprava, ki pa jo je zaključil tajnik Donko Čurač z ugotovitvijo, da so jugoslovanski izseljenci, ki so svobodni, da govorijo v imenu zaslužjenih bratov v domovini, dolžni kot sinovi tega naroda pomagati pri njegovem osvobojenju, nimajo pa pravice, da po tem doseženem cilju diktirajo trpečim bratom v domovini, kakšno obliko vladavine naj si izberejo, čeprav naj bi bila želja jugoslovanskih izseljencev, da bo ta ureditev slična demokratskemu sistemu, ki obstaja v novi domovini ZDA.

Udeleženec skupščine kapitan Ivo Beatović je pozdravil delovanje Y. E. C. ter naglasil, da jugoslovanski pomorci s svojimi ladjami stalno sodelujejo z zavezniki, njegov poklicni kolega Niko Ivanović pa je kritiziral neslogo med izseljenci in pozval k slogi, s katero lahko edinole pomagajo pri ponovnem dvigu sedaj pregažene domovine. Udeleženci skupščine so z izjemo M. Angjelinovića, pravila sprejeli. V dnevnem redu je bilo tudi določeno, da bi namesto začasnega odbora, ki so ga sestavljali R. F. Hlacká, Donko Čurač, Mary Vidošić, Emil Blazevech, Ivo Moderčin, Leo Zakrajšek, V. S. Vlahovich, Ily Bratina, kap. Ribich, zakonca Krasna, gospa H. Bogdanovich, Rudolf Trošt, Milan Trost, kap. S. Trošt, D. K. Jovanovich, Vladimir Stupar, Marica Vlahovich, kap. V. Mikulich, kap. Niko Ivanović, Ana Vlahovich, Sime Bozovich, kap. I. Divanovich, kap. Ivo Beatović, Matt Gracich, Anton Vilovich, R. I. Stefanovich ter Ivan Mlinarich izvolili stalni upravni odbor. Leo Zakrajšek je predlagal, naj bi te volitve odložili do naslednje seje, na kateri bodo sodelovali samo vpisani člani Y. E. C. Ker je bilo na skupščini navzočih nekaj oseb, ki so odbile, da bi postale člani organizacije, so predlog sprejeli. Na predlog Rudolfa Trošta so sklenili poslati v Cleveland čestitko umetniku Ivu Zermanu.

Druga članska skupščina »Yugoslav Emergency Councila« 12. junija 1941 v newyorški kavarni Balkan je zadnja, za katero imam zaenkrat na razpolago zapisnik. Iz seznama udeležencev je očito, da se je Angjelinović ni udeležil, pač pa je bil na njej Vasa Trivanović, eksekutivni direktor združenja »American Friends of Yugoslavia Inc«, ki je članom Y. E. C. podrobno razložil cilje tega združenja ter naglasil nujnost sodelovanja obeh organizacij.

Predsednik Hlacká je ponovno prečital pravila Y. E. C., blagajnik Blazevech je podal poročilo, da ima društvo v blagajni 57,02 \$ v gotovini, prebrali pa so pismi tajnika Louisa Adamiča, ki se v njegovem imenu oprošča, da ni mogel priti na omenjeno drugo sejo, ter Iva Zermana, ki se zahvaljuje za čestitke ob »njegovi slavi«.

Člani Y. E. C. so v stalni upravni odbor nato izvolili kot predsednika R. F. Hlacká, kot I. podpredsednika Iva Moderčina, kot II. podpredsednika Lea Zakrajška, za tajnika Mary Vidošić in Donka Curića in kot blagajnika Emila Blazevecha. Člani izvršnega odbora so postali Jozo Erceg, Ivan Mlinarich, Ana Krasna in Marica Vlahovich, člani nadzornega odbora pa Anin mož, Sime Bozovich ter Vladimir Stupar.

Predsednik Hlacha je nato predlagal, da lahko postanejo redni člani organizacije le ameriški državljani ali tisti, ki to hočejo ali morejo postati, ostali pa so lahko le podporni člani. Udeleženci skupščine so ta predlog soglasno sprejeli. Rudolf Trošt je skupščini posredoval svojo zamisel, naj bi v jeseni sklicali veliko jugoslovansko izseljeniško narodno skupščino, ki naj bi se je poleg izseljencev iz ZDA udeležili tudi zastopniki iz Kanade in Južne Amerike, Ana Krasna pa je nato predlagala, naj bi pravila Y. E. C. natisnili v čimveč primerkih, kar so ostali soglasno sprejeli, zgoraj omenjeni Vasa Trivanovič pa se je potem ponudil, da bo ta pravila brezplačno natisnil na svojem tiskarskem stroju.

Praden zaključimo ta naš zapis, si tolikokrat omenjena pravila nekoliko ogledamo. Kot je bilo že omenjeno, so bila napisana v angleščini in to v zelo lepem, »ustavno« donečem jeziku. Povedali smo že, da so bila sestavljena iz uvodnega dela ter pravil v ožjem smislu.

V uvodu je bilo najprej naglašeno, da »prav v tem trenutku velik del civiliziranega sveta ječi pod mogoče najbolj zatiralsko tiranijo, kar jih je človeštvo kdaj poznalo«. Ena zadnjih žrtev te tiranije je bila Jugoslavija, v kateri »smo se rodili mi, naši očetje ali naši dedje« in z njo so najbolj kruto postopali. Strahopetni in brutalni fašizem, tako nemškega kot italijanskega izvora, je vse preveč očitno pokazal s svojimi mnogimi umazaniji dejanji — preteklimi, sedanjimi in obljubljenimi prihodnjimi, da ne bo nikoli odpustil Jugoslaviji njenega izpričanega dajanja prednosti svobodi za ceno največjih žrtev pred prostovoljnimi suženjstvom, ki postavlja življenje pred čast. Američani jugoslovanskega rodu zato naglašajo, da morajo poskrbeti, da bo to dajanje prednosti svobodi krvnih bratov in sester v stari domovini v ZDA dobilo tisto priznanje, ki ga zasluži.

To pa naj bi po besedah omenjenega uvoda bil le del naloge. Podjarmljena Jugoslavija — podjarmljena le fizično, ne pa tudi duhovno, nujno potrebuje pomoč ter ameriškim izseljencem moralno prepoveduje, da bi bili nezainteresirani ali pesimistični glede njene trenutne in prihodnje usode. Medtem ko naj bi materialno plat pomoči prevzele organizacije, ki so za to najbolj usposobljene (ameriški Rdeči križ, Yugoslav Relief Committee in podobne), naj bi drugi posredovali prav tako potrebno politično pomoč, ki bi jo organizirali na osnovi dveh temeljnih načel. Prvič bi morali neprenehoma delati za obnovev Jugoslavije kot državne tvorbe, ki naj bi združevala vse južne Slovane, tudi tiste, ki živijo v sosednjih državah in kamor jih je proti njihovi volji postavila politična nepravilnost preteklih časov. Taka Jugoslavija bo del nove, obnovljene Evrope. Kot drugo pa bi morali vztrajati, da bi bila bodoča Jugoslavija utemeljena na politični in ekonomski demokraciji, katere najboljši primer postajajo pod navdihnjanim vodstvom predsednika Roosevelta ZDA. Hkrati je v uvodu naglašena polna in neustrašna podpora takratni zunanji politiki ZDA, ki kot rodna ali posvojena domovina nenehno vzbuja pri izseljencih jugoslovanskega rodu globoko ljubezen in lojalnost.

Po teh načelnih stališčih se pravila posvetijo organizacijskim vprašanjem. V prvem členu določajo za organizacijo ime »Yugoslav American Emergency Council«, ki naj bi se kasneje preimenoval v »Yugoslav American National Council«, oziroma kakorkoli sklene njena ustanovna skupščina. Kot vidimo, so k staremu nazivu dodali pridevnik »American«. V drugem členu, ki obravnava organiziranost Y. A. E. C. so predvidene podružnice, ki so lahko sestavljene iz posameznikov, pri čemer jih mora biti vsaj sedem, ali pa lahko že obstoječe jugoslovanske izseljenske organizacije pristopijo kot celota in kot take tvorijo posamezne podružnice. Delegati podružnic naj organizirajo osrednji izvršni odbor (Central Executive Committee), člane organizacije pa naj sprejema poseben odbor za članstvo, ki ga imenuje predsednik.

Tretji člen govori o namenu organizacije. Člani naj delujejo kot lojalni Američani z vsem srcem za ohranitev in obrambo ameriških ustanov in idealov, usklajujejo to lojalnost, Ameriki z obrambo demokratskih idealov povsod po svetu in z vsemi legalnimi sredstvi začenjajo akcije za obnovev svobodne in neodvisne Jugoslavije, ki naj v svojih okvirih združuje vse južne Slovane v dosedanjih obmejnih področjih sosednjih držav.

Četrti, zadnji člen pravil določa načine dela za doseg teh ciljev. To naj bi bile informativne, kulturne in izobraževalne dejavnosti v sredstvih javnega obveščanja, s predavanji, masovnimi zborovanji, koncerti in podobnim, sodelovanje z drugimi ameriški organizacijami, posebno s tistimi, ki združujejo Američane jugoslovanskega ali drugega slovanskega izvora in delajo za podobne cilje. Prav tako naj bi organizacija pomagala pri obrambi svoboščin in državljanских pravic Jugoslovancev v Ameriki, ki bi postali žrtev nepravilne diskriminacije. Vso to dejavnost bi financirali s članarinami, prispevki in dobički iz dejavnosti organizacije. Pravila so določala še, da bo prvotna podružnica Councila delovala kot osrednje telo, vse dokler ne bo ustanovljeno zadostno število podružnic za sklice ustanovne skupščine.

Ta kratek zapis o nastanku »Yugoslav Emergency Councila« pomeni seveda le izsek iz zgodovine slovenskega oziroma jugoslovanskega izseljeništa. Mnogo je še podobnih vprašanj, ki čakajo temeljite zgodovinske osvetlitve. V svojem zapisu sem omenil tudi drugo podobno organizacijo, ki je bila v mnogočem predhodnik Y. E. C. — »Defence Alliance for Yugoslavs in Italy«, ki bi zaslužila tak zgodovinski prikaz. Kot rečeno srečamo precej članov te organizacije pozneje v Y. E. C., prav tako pa bi bila zanimiva primerjava dejavnosti »Defence Alliance« z organizacijo primorskih in istrskih beguncev iz Italije »Zvezo jugoslovanskih emigrantov iz Julijske krajine« v stari Jugoslaviji.³ Vsekakor čaka dosejaj še zelo maloštevilne slovenske raziskovalce zgodovine našega izseljeništa še veliko dela.

Andrej Vovko

Summary

THE FOUNDATION OF THE YUGOSLAV EMERGENCY COUNCIL IN NEW YORK

Andrej Vovko

After the German attack on Yugoslavia the representatives of the Yugoslav emigrants agreed on their meeting on 14th of April 1941 in New York to establish a special organisation to help the old homeland. This organisation, named »Yugoslav Emergency Council«, in many ways presented the continuation of work of a similar in 1935 established organisation »Defence Alliance for Yugoslavs in Italy« (also similar considering members). The Yugoslav Emergency Council prepared in cooperation with Czechoslovakian associations on the 2nd of May 1941 a mass meeting as a support to the occupied Yugoslavia. With its first meeting of members on the 2nd of June 1941 the Yugoslav Emergency Council tried to place its activity on a wider basis — to involve all Yugoslav emigrants, individuals and organisations throughout the USA, Canada and South America. The rules accepted on the first member meeting foresaw political aid for the restoration of the State of Yugoslavia following the USA pattern of political and economical democracy.

The note of the beginning of this organisation is based on records of its sessions brought from the USA.

³ O tej organizaciji glej: Andrej Vovko, Organizacije jugoslovanskih emigrantov iz Julijske krajine do leta 1933. Zgodovinski časopis 32/1978, str. 449—473, Andrej Vovko, Delovanje Zveze jugoslovanskih emigrantov iz Julijske krajine v letih 1933—1940, prav tam 33/1979, str. 67—102.

CASOPIS ZA ZGODOVINO IN NARODOPISJE

Revija z najdaljšo tradicijo med slovensko zgodovinsko periodiko (v letu 1987 izide že njen 58. letnik) objavlja prispevke, ki niso zanimivi le za bralce iz severovzhodne Slovenije, saj posegajo tudi v širši okvir slovenske zgodovine.

ČZN izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru s sodelovanjem mariborske univerze. Naročiti ga je moč pri Založbi Obzorja, YU-62001 Maribor, Partizanska 5.